

Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2006 жылғы 27 қазандағы 107 Қаулысы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2006 жылғы 17 қарашадағы Нормативтік құқықтық кесімдерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне N 4458 болып енгізілді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2008 жылғы 28 қарашадағы N 99 Қаулысымен.

Күші жойылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2008.11.28 N 99 Қаулысымен.

----- Бұйрықтан үзінді -----

Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жетілдіру мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы ҚАУЛЫ Е Т Е Д І :

1

2. Осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап он төрт күн өткеннен кейін қолданысқа енгізіледі.

3. Осы қаулы қолданысқа енгізілген күннен бастап:

1) Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2006 жылғы 27 қазандағы N 107 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 4458 тіркелген) ;

*2)
4*

5. ...

Ұ л т т ы қ Б а н к

Төрағасы

Ә. Сәйденов

Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары Зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жетілдіру

мақсатында Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ**
Е Т Е Д І :

1. Қоса беріліп отырған Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. Осы қаулы 2007 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

3. Бұхгалтерлік есеп департаменті (Шалғымбаева Н.Т.):

ш а р а л а р ы н қ а б ы л д а с ы н ;

2) осы қаулы Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткен күннен бастап он күндік мерзімде оны Қазақстан Республикасы Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және қадағалау агенттігіне, жинақтаушы зейнетақы қорларына және "Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы" заңды тұлғалардың бірлестігіне жіберсін.

4. Осы қаулының орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Төрағасының орынбасары Г.З.Айманбетоваға жүктелсін.

Ұ л т т ы к Б а н к

Төрағасы

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2006 жылғы 27 қазандағы
N 107 қаулысымен бекітілген

Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Нұсқаулық "Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы", "Бухгалтерлік есепке алу мен қаржылық есеп беру туралы", "Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы" Қазақстан Республикасының Заңдарына, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасы қаржы рыногының жекелеген субъектілеріне арналған бухгалтерлік есептің үлгі шот жоспарын бекіту туралы" 2006 жылғы 1 қыркүйектегі N 324 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 2509 тіркелген), халықаралық қаржылық есептілігінің стандарттарына және Қазақстан Республикасының өзге нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес әзірленді.

2. Осы Нұсқаулық Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есеп жүргізуін нақтылайды.

3. Осы Нұсқаулықтың талаптарына қайшы келмейтін қосымша бухгалтерлік жазбаларды жасауға рұқсат етіледі.

4. Зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операцияларды бухгалтерлік есепте көрсету үшін Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде N 2106 тіркелген Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2002 жылғы 23 желтоқсандағы N 629 бұйрығына және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Валюта айырбастаудың нарықтық бағамын айқындау тәртібін белгілеу туралы" 2002 жылғы 23 желтоқсандағы N 512 қаулысына сәйкес айқындалатын валюта айырбастаудың нарықтық бағамы (бұдан әрі - есепке алу бағамы).

5. Зейнетақы активтерінің бухгалтерлік есебі халықаралық қаржылық есептілігінің стандарттарына және осы Нұсқаулыққа сәйкес жүзеге асырылады.

2-тарау. Зейнетақы жарналарын алу және зейнетақы төлемдерін төлеу бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

6. Қордың алынған төлем құжаттары және пайдасына міндетті зейнетақы жарналары және өсімпұлдар аударылатын жеке тұлғалардың "Мемлекеттік зейнетақы төлеу орталығы" республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнынан алдыңғы жұмыс күні бойынша алынған тізімдері негізінде Қор тиісті шоттардың дебеті (бұдан әрі - Дт) және кредиті (бұдан әрі - Кт) бойынша зейнетақы жарналарының; басқа Қорлардан қабылданған жинақталған зейнетақы қаражатының аударымдары; өсімпұлдар сомасына мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	687 61	"Жеке зейнетақы шоттарындағы жинақталған зейнетақы қаражаты".

7. Қате есептелген зейнетақы жарналарының және өзге түсімдердің сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	671 64	"Қате есептелген зейнетақы сомаларын қайтару жөніндегі міндеттемелер".

8. Ақшаны, қате есептелген зейнетақы жарналарын және өзге түсімдерді жіберушіге қайтару кезінде Қор мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт	671 64	"Қате есептелген зейнетақы сомаларын қайтару жөніндегі міндеттемелер"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

9. Басқа Қорларға және сақтандыру ұйымдарына жинақталған зейнетақы қаражатын төлеу және аудару кезінде Қор мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

инвестициялық шоттан төлемдер шотына аудару сомасына:

Дт	441 62	"Ағымдағы шоттағы (төлемдер шоты) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)",
	431 62	"Ағымдағы шоттағы (төлемдер шоты) шетел валютасындағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)",
	431 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) шетел валютасындағы ақша (зейнетақы активтері)";

салымшылар (алушы) алдындағы міндеттемелер сомасына:

Дт	687 61	"Жеке зейнетақы шоттарындағы жинақталған зейнетақы қаражаты"
Кт	671 61	"Жинақталған зейнетақы қаражатын төлеу жөніндегі міндеттемелер",
	671 62	"Жинақталған зейнетақы қаражатын басқа жинақтаушы зейнетақы қорларына аудару жөніндегі міндеттемелер",
	671 63	"Жинақталған зейнетақы қаражатын сақтандыру ұйымдарына аудару жөніндегі міндеттемелер";

нақты төлеу кезінде:

Дт	671 61	"Жинақталған зейнетақы қаражатын төлеу жөніндегі міндеттемелер",
	671 62	"Жинақталған зейнетақы қаражатын басқа жинақтаушы зейнетақы қорларына аудару жөніндегі міндеттемелер",
	671 63	"Жинақталған зейнетақы қаражатын сақтандыру ұйымдарына аудару жөніндегі міндеттемелер"
Кт	441 62	"Ағымдағы шоттағы (төлемдер шоты) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)",
	431 62	"Ағымдағы шоттағы (төлемдер шоты) шетел валютасындағы ақша (зейнетақы активтері)"
	639	"Басқа да салықтар, алымдар және бюджетке төленетін міндетті төлемдер".

3-тарау. Зейнетақы активтерін бағалы қағаздарға орналастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

1. Саудаға арналған және сату үшін қолда бар борыштық бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебі

10. "Саудаға арналған бағалы қағаздар" және "Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар" санаттарында жіктелген облигацияларды сатып алу кезінде Қор (мәміле бойынша шығындар кіретін сатып алу құнына) мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

сатып алынған бағалы қағаздардың таза құнына (олардың номиналдық құнынан аспайтын сомаға):

Дт		"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
----	--	-------------------------------------

	402 01	
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)";

сыйлықақы сомасына, сондай-ақ мәміле бойынша шығындар сомасына:

Дт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)";

дисконт сомасына:

Дт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

алдыңғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

Дт	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Ескерту. 10-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

11. Қор шығару талаптарында белгіленген уақытша базаны қолданумен жарияланған сыйақы ставкасы бойынша сатып алынған саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар бойынша есептеу кезінде және есептелген сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

12. Қор саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын жүргізу кезінде, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

сыйлықақы амортизациясының сомасына:

Дт	831 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының амортизациясына байланысты шығыстар"
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

дисконт амортизациясының сомасына:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт	724 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясына байланысты кірістер".

13. Осы Нұсқаулықтың 11 және 12-тармақтарына сәйкес жарияланған сыйақыны және сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен кейін Қор саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы

қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалайды және мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

егер бағалы қағаздардың әділ құны олардың есепке алу құнынан жоғары болса:

Дт	402 07	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
Кт	727 03	"Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер";

егер бағалы қағаздардың есепке алу құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт	845 03	"Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"
Кт	402 08	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";

бағалы қағаздардың әділ құнын есепке алынған оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт	402 08	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт	402 07	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

14. Құны есепке алу бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген бағалы қағаздарды қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есепке алу бағамы ұлғайған кезде оң бағамдық айырма сомасына:

Дт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар",
	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
	402 07	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
Кт	725 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",
	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт",
	402 08	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";

есепке алу бағамы азайған кезде теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт	844 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар",
	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт",
	402 07	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
Кт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар",
	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",

	402 08	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету".
--	--------	---

15. Осы Нұсқаулықтың 11-тармағына сәйкес жарияланған сыйақыны есептеу кезінде, эмитент саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы".

16. Саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздарды сату кезінде, жарияланған сыйақыны, сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен және әділ құны бойынша сатып алынған бағалы қағаздарды қайта бағалағаннан кейін осы Нұсқаулықтың 11, 12 және 13-тармақтарына сәйкес мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың амортизацияланбаған сыйлықақысының сомасына:

Дт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың амортизацияланбаған дисконтының сомасына:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар";

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздарды әділ құны бойынша жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

Дт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	402 07	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздарды әділ құны бойынша жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

Дт	402 08	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар";

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміленің сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
----	--------	---

Кт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар",
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы";

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміленің сомасы олардың есепке алу құнынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	723	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан кірістер";

саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың есепке алу құнының оларды сату бойынша жасалған мәміленің сомасынан олардың асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт	843	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан шығыстар"
Кт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар".

17. Эмитент саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздарды өтеу кезінде, жарияланған сыйақыны, сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен және әділ құны бойынша сатып алынған бағалы қағаздарды қайта бағалағаннан кейін осы Нұсқаулықтың 11, 12 және 13-тармақтарына сәйкес, эмитенттен түскен ақша сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	402 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар",
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы".

18. Саудаға арналған және сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың баланстық (есепке алу) құны қаржылық есептілікте бағалы қағаздың әділ құн, амортизацияланбаған сыйлықақы немесе дисконт, сондай-ақ есептелген және сатып алынған сыйақы бойынша жинақталған қайта бағалау сомасына түзетілген номиналдық құны ретінде көрсетіледі.

2. Саудаға арналған және сату үшін қолда бар үлестік бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебі

19. "Саудаға арналған бағалы қағаздар" және мәміле бойынша шығындарды ескере отырып, акциялар сатып алу сомасына "Сату үшін қолда бар бағалы

қағаздар" санатында жіктелген жай акцияларды сатып алу кезінде Қор мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырады:

Дт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	401 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Ескерту. 19-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

20. Акционерлік қоғамның (акциялары сатып алынатын) акционерлерінің жалпы жиналысында жай акциялар бойынша дивидендтер төлеу туралы шешім қабылданған кезде тиесілі дивидендтер сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

21. Сатып алынған акцияларды әділ құны бойынша және құны шетел валютасымен көрсетілген акцияларды валюталардың есепке алу бағамы бойынша қайта бағалау кезінде Қор мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

егер акциялардың құны олардың есепке алу құнынан жоғары болса, оң түзету сомасына және құны шетел валютасымен көрсетілген акциялар бойынша есептік бағамы ұлғайған кезде оң айырма бағамының сомасына:

Дт	401 05	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету"
Кт	727 03	"Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған кірістер";

егер акциялардың есепке алу құны олардың әділ құнынан жоғары болса, теріс түзету сомасына және құны шетел валютасымен көрсетілген акциялар бойынша есептік бағамы азайған кезде теріс айырма бағамының сомасына:

Дт	845 03	"Саудаға арналған бағалы қағаздар құнының өзгеруінен іске асырылмаған шығыстар"
Кт	401 06	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";

акциялардың әділ құнын есепке алынған оң немесе теріс түзету сомасына:

Дт	401 06	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт	401 05	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету".

22. Дивидендтерді есептеу кезінде, осы Нұсқаулықтың 20-тармағына сәйкес эмитентке дивидендтер төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер".

23. Сатып алынған жай акцияларды сату кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

әділ құны бойынша жинақталған оң бағалау сомасына:

Дт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	401 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	401 05	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

әділ құны бойынша жинақталған теріс бағалау сомасына:

Дт	401 06	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету"
Кт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	401 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар";

акцияларды сату бойынша жасалған мәміленің сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	401 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар";

акцияларды сату бойынша жасалған мәміле сомасының олардың есепке алу құнынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	723	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан кірістер";

акциялардың есепке алу құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асқан жағдайда, айырма сомасына:

Дт	843	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан шығыстар"
Кт	401 01	"Саудаға арналған бағалы қағаздар",
	401 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар".

3. Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздармен операциялардың бухгалтерлік есебі

24. "Өтелгенге дейін ұсталатын бағалы қағаздар" санатында жіктелетін бағалы қағаздарды сатып алу кезінде Қор (мәміле бойынша шығындар кіретін сатып алу құнына) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

өтеуге дейін ұсталынатын, сатып алынған бағалы қағаздардың таза құнына (олардың номиналдық құнынан аспайтын сомаға)

Дт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)";

сыйлықақы сомасына, сондай-ақ мәміле бойынша шығындар сомасына:

Дт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
Кт	441 61	

		"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)";
--	--	--

ДИСКОНТ СОМАСЫНА:

Дт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"
Кт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт";

алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы сомасына:

Дт	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Ескерту. 24-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

25. Өтеуге дейін ұсталынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша шығару шарттарымен белгіленген уақытша базаны қолдана отырып жарияланған сыйақы ставкасы бойынша сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

26. Қор өтеуге дейін ұсталынатын, сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақыға немесе дисконтқа амортизация жүргізген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	831 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны амортизациялауға байланысты шығыстар"
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";

ДИСКОНТ АМОРТИЗАЦИЯСЫНЫҢ СОМАСЫНА:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт	724 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясына байланысты кірістер".

27. Құны есепке алу бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген бағалы қағаздарды қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есепке алу бағамы ұлғайған кезде оң бағамдық айырма сомасына:

Дт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар",
	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",
Кт	725 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",
	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт",

есепке алу бағамы азайған кезде теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт	844 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар",
	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт",
Кт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"
	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",

28. Эмитент өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеу кезінде осы Нұсқаулықтың 25-тармағына сәйкес жарияланған сыйақы есептелгеннен кейін алынған сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",

29. Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарын орындаған жағдайда жүзеге асырылатын өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздарды сату кезінде осы Нұсқаулықтың 25 және 26 тармақтарына сәйкес жарияланған сыйақыны есептегеннен кейін және сыйлықақыны немесе дисконтты амортизациялағаннан кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы",

амортизацияланбаған дисконт сомасына:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
Кт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар";

өтеуге дейін ұсталынатын, сатып алынған бағалы қағаздарды сату бойынша жасалынған мәміле сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",

өтеуге дейін ұсталынатын, сатып алынған бағалы қағаздарды сату бойынша жасалынған мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

--	--	--

Дт	441 02	"Ағымдағы шоттағы ұлттық валютадағы ақша"
Кт	723	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан кірістер";

өтеуге дейін ұсталынатын, бағалы қағаздардың есептік құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт	843	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан шығыстар"
Кт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"

Ескерту. 29-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

30. Эмитент өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздарды өтеу кезінде, жарияланған сыйақыны, сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен кейін осы Нұсқаулықтың 25 және 26-тармақтарына сәйкес бағалы қағаздар эмитентінен түскен ақша сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар",
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы",

31. Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың баланстық (есепке алу) құны қаржылық есептілікте бағалы қағаздардың амортизацияланбаған сыйлықақы немесе дисконт, сондай-ақ есептелген және сатып алынған сыйақы сомасына түзетілген номиналдық құны ретінде көрсетіледі.

4. Сату үшін қолда бар және өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың құнсыздану кезіндегі бухгалтерлік есеп

Ескерту. 3-тарау 4-параграфпен толықтырылды - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

31-1. Қор әрбір есепті күнге халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына және есеп саясатына сәйкес бағалы қағаздардың құнсыздануына арналған тест өткізеді. Бағалы қағаздардың ықтимал құнсыздануын көрсететін белгілер болған кезде Қор құнсызданудан болған зиянды есептейді.

Бағалы қағаздар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға арналған провизиялар құру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар"

Кт 31123 "Бағалы қағаздар бойынша шығындарды жабуға арналған

резервтер (провизиялар)".

31-2. Сол есепті кезеңде қалыптастырылған бағалы қағаздар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға арналған провизияларды қайтару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар".

31-3. Өткен есепті кезеңдерде қалыптастырылған бағалы қағаздар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға арналған провизияларды қайтару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 727 09 "Басқа да кірістер".

31-4. Қалыптастырылған провизиялар есебінен құнсыздалған бағалы қағаздарды есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 311 23 "Бағалы қағаздар бойынша шығындарды жабуға арналған резервтер (провизиялар)"

Кт 401 02 "Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"

402 02 "Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"

402 03 "Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар".

31-5. Эмитент ағымдағы есепті кезеңде құрылған провизиялар есебінен есептен шығарылған, бағалы қағаздардың құнын өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 441 61 "Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"

Кт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар".

31-6. Эмитент, өткен есепті кезеңдерде құрылған провизиялар есебінен есептен шығарылған бағалы қағаздардың құнын өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 441 61 "Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"

Кт 727 09 "Басқа да кірістер".

31-7. Қор құнсызданудан болған зияндарды өтеу туралы шешім қабылдаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек"

Кт 821 16 "Бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды)"

қалыптастыру бойынша шығыстар".

31-8. Қор құнсызданудан болған зияндарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 441 61 "Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек".

31-9. Қор әрбір есепті күнге халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына және есеп саясатына сәйкес бағалы қағаздардың құнсыздануынан болған зияндарды өтеу бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануына арналған тест өткізеді.

4-тарау. Зейнетақы активтерін салымдарға орналастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

32. Қор зейнетақы активтерін салымдарға орналастыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт	403 03	"Қысқа мерзімді салымдар",
	403 04	"Ұзақ мерзімді салымдар",
	403 05	"Шартты салымдар"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Мәміле бойынша шығындар сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 403 03 "Қысқа мерзімді салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот)
403 04 "Ұзақ мерзімді салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот)
403 05 "Шартты салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот)
Кт 441 61 "Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Зейнетақы активтерін орналастыру күнгі тиесілі сыйақыны алу шарттарымен оларды салымдарға орналастырған жағдайда Қор салымның негізгі сомасы және алынатын сыйақы арасындағы айырма сомасына мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт	403 05	"Шартты салымдар" (жекелеген - салымның негізгі сомасын есепке алуға арналған қосалқы шоттың толық сомасына)
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".
	403 05	"Шартты салымдар" (жекелеген - салымның негізгі сомасын есепке алуға арналған қосалқы шоттың толық сомасына)

Ескерту. 32-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

33. Орналастырылған салымдар бойынша белгіленген уақытша базаны қолдана отырып, жарияланған сыйақы ставкасы бойынша сыйақы есептеген кезде:

Дт	332 23	"Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	332 24	"Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724 23	"Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер",
	724 24	"Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

33-1. Қор мәміле бойынша шығындарды амортизациялаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	724 23	Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты к і р і с т е р
	724 24	"Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты к і р і с т е р "
Кт	403 03	"Қысқа мерзімді салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот)
	403 04	"Ұзақ мерзімді салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот)
	403 05	"Шартты салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот).

Ескерту. 33-1-тармақпен толықтырылды - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

34. Дисконтты бұрын алынған сыйақы түрінде амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	403 05	"Шартты салымдар" (сыйақы түрінде алынған дисконтты есепке алуға арналған жекелеген қосалқы шот)
Кт	724 24	"Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

35. Құны шетел валютасымен көрсетілген салымдар есепке алу бағамы бойынша қайта бағаланады және мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

есепке алу бағамы ұлғайған кезде оң бағамдық айырма сомасына:

Дт	332 23	"Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	332 24	

		"Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	403 03	"Қысқа мерзімді салымдар",
	403 04	"Ұзақ мерзімді салымдар",
	403 05	"Шартты салымдар"
Кт	725 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",
	403 05	"Шартты салымдар" (сыйақы түрінде алынған дисконтты есепке алуға арналған жекелеген қосалқы шот)

есепке алу бағамы азайған кезде теріс бағамдық айырма сомасына:

Дт	844 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар",
	403 05	"Шартты салымдар" (сыйақы түрінде алынған дисконтты есепке алуға арналған жекелеген қосалқы шот)
Кт	332 23	"Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	332 24	"Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	403 03	"Қысқа мерзімді салымдар",
	403 04	"Ұзақ мерзімді салымдар",
	403 05	"Шартты салымдар"

36. Осы Нұсқаулықтың 33-тармағына сәйкес бұрын есептелген сыйақы сомасын алған кезде Қор мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".
Кт	332 23	"Банктерде орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер",
	332 24	"Банктерде орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"

37. Негізгі салым сомасын өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".
Кт	403 03	"Қысқа мерзімді салымдар",
	403 04	"Ұзақ мерзімді салымдар",
	403 05	"Шартты салымдар"

37-1. Қор әрбір есепті күнге халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына және есеп саясатына сәйкес орналастырылған салымдардың құнсыздануына арналған тест өткізеді. Орналастырылған салымдардың ықтимал құнсыздануын көрсететін белгілер болған кезде Қор құнсызданудан болған зиянды есептейді.

Орналастырылған салымдар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға арналған провизиялар құру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	821	17	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар"
Кт	311	24	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)"

37-2. Сол есепті кезеңде қалыптастырылған орналастырылған салымдар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға арналған провизияларды қайтару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	311	24	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (п р о в и з и я л а р) "
Кт	821	17	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар".

37-3. Өткен есепті кезеңдерде қалыптастырылған орналастырылған салымдар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға арналған провизияларды қайтару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	311	24	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (п р о в и з и я л а р) "
Кт	727	09	"Басқа да кірістер".

Қалыптастырылған провизиялар есебінен орналастырылған салымдарды есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	311	24	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтер (п р о в и з и я л а р) "
Кт	403	03	"Қысқа мерзімді салымдар"
		403	04 "Ұзақ мерзімді салымдар"
		403	05 "Шартты салымдар".

37-5. Ағымдағы есепті кезеңде құрылған провизиялар есебінен есептен шығарылған салымдар құнын өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	441	61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт	821	17	"Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар".

37-6. Өткен есепті кезеңдерде құрылған провизиялар есебінен есептен шығарылған салымдар құнын өтеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 441 61 "Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт 727 09 "Басқа да кірістер".

37-7. Қор құнсызданудан болған зияндарды өтеу туралы шешім қабылдаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек"
Кт 821 17 "Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар".

37-8. Қор құнсызданудан болған зияндарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 441 61 "Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)"
Кт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек".

37-9. Қор әрбір есепті күнге халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарына және есеп саясатына сәйкес құнсызданудан болған зияндарды өтеу бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануына арналған тест өткізеді.

Ескерту. 4-тарау 37-1 - 37-9-тармақтармен толықтырылды - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

5-тарау. Бағалы қағаздарды санаттар бойынша қайта жіктеу

38. Бағалы қағаздарды қайта жіктеу кезінде қайта жіктелген бағалы қағаздарды есепке алудың одан кейінгі тәртібі және қағидаттары бағалы қағаздар көшірілген санаттардың талаптарымен айқындалады.

39. Бағалы қағаздарды "сату үшін қолда бар бағалы қағаздар" санатынан "өтеуге дейін ұсталынатын" санатына аудару кезінде сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен, сыйақы есептегеннен, әділ құны бойынша қайта жіктелетін бағалы қағаздарды қайта бағалағаннан кейін, сондай-ақ тиімді сыйақы ставкасын қайта есептегеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

бағалы қағаздардың номиналдық құнына:

Дт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"
Кт	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"

бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақы сомасына:

Дт	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты)
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты)

Кт	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты)
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер";

амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты)
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың жеке шоты);

амортизацияланбаған дисконт сомасына:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың жеке шоты)
Кт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты);

әділ құны бойынша бағалы қағаздарды оң қайта бағалау сомасына:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"
	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы"
Кт	402 07	"Бағалы қағаздардың әділ құнын оң түзету";

әділ құны бойынша бағалы қағаздарды теріс қайта бағалау сомасына:

Дт	402 08	"Бағалы қағаздардың әділ құнын теріс түзету";
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы";
	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт"

40. Бағалы қағаздарды "өтеуге дейін ұсталынатын" санаттан "сату үшін қолда бар бағалы қағаздар" санатқа жіктеу халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

41. Бағалы қағаздарды "өтеуге дейін ұсталынатын" санатынан "сату үшін қолда бар бағалы қағаздар" санатына аудару кезінде сыйлықақының немесе дисконттың амортизациясын есептегеннен кейін, сыйақы есептегеннен, жіктелетін бағалы қағаздар бойынша сыйақы есептелгеннен кейін мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

бағалы қағаздардың номиналды құнына:

Дт	402 02	"Сату үшін қолда бар бағалы қағаздар"
Кт	402 03	"Өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздар"

бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақы сомасына:

Дт	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы" (сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың жеке шоты),
	332 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер" (сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың жеке шоты);
Кт	402 06	"Бағалы қағаздар бойынша алдыңғы ұстаушылар есептеген сыйақы" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты),
	332 01	

		"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты);
--	--	---

амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

Дт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың жеке шоты),
Кт	402 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты);

амортизацияланбаған дисконт сомасына:

Дт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (өтеуге дейін ұсталынатын бағалы қағаздардың жеке шоты),
Кт	402 04	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт" (сату үшін қолда бар бағалы қағаздардың жеке шоты);

6-тарау. Зейнетақы активтерін тазартылған қымбат металдарға орналастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

42. Зейнетақы активтерін тазартылған қымбат металдарға орналастыру кезінде ағымдағы фиксинг бойынша мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	403 06	"Басқа салымдар"
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Мәміле бойынша шығындар сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	403 06	"Басқа да салымдар" (төленген комиссияны есептеуге арналған жекелеген қосалқы шот)
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

Ескерту. 42-тармаққа өзгерту енгізілді - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

43. Сатып алынған тазартылған қымбат металдарды әділ құны бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

егер тазартылған қымбат металдардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

Дт	403 06	"Басқа салымдар"
Кт	727 04	"Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер";

егер тазартылған қымбат металдардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

Дт	845 04	"Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар";
Кт	403 06	"Басқа салымдар".

44. Осы Нұсқаулықтың 43-тармағына сәйкес сатып алынған тазартылған қымбат металдарды әділ құны бойынша қайта бағалау жүргізілгеннен кейін сатып алынған тазартылған қымбат металдарды сату кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

тазартылған қымбат металдарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".
Кт	403 06	"Басқа салымдар";

тазартылған қымбат металдарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)",
Кт	727 01	"Қымбат металдарды сатып алудан-сатудан кірістер";

тазартылған қымбат металдардың есептік құны олардың сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

Дт	845 01	"Қымбат металдарды сатып алудан-сатудан шығыстар";
Кт	403 06	"Басқа салымдар" (тазартылған қымбат металдардың құнын есепке алуға арналған жекелеген қосалқы шот).

7-тарау. Кері РЕПО операцияларының бухгалтерлік есебі

45. Қор зейнетақы активтерімен Кері РЕПО операцияларын жасау кезінде (бағалы қағаздарды айырбастауға ақша ұсынған кезде) мәмілелер сомасына мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

Дт	401 07	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары" (акциялар),
	402 09	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары" (облигациялар)
Кт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)".

сонымен бір мезгілде:

Кіріс	1137	"Депозит" шоты" (Қордың зейнетақы активтерінің қаражаты есебінен сатып алынған, "кері РЕПО" операциялары бойынша алынған бағалы қағаздардың номиналды құнын есепке алу үшін жекелеген қосалқы шот ашумен)
-------	------	---

46. Кері РЕПО операциясының мерзімі бойынша сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	332 02	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
Кт	724 03	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".

47. Кері РЕПО операциялары бойынша бұрын алынған бағалы қағаздарды өткізу кезінде кері РЕПО мәмілесі бойынша есептелген сыйақы сомасына және кері РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәміле жасалған кезде белгіленген мәмілелерді жабу құнына) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт	441 61	"Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ұлттық валютадағы ақша (зейнетақы активтері)",

Кт	332 02	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер"
	401 07	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары" (акциялар),
	402 09	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары" (облигациялар)

сонымен бір мезгілде:

Шығыс	1137	"Депозит" шоты" (Қордың зейнетақы активтерінің қаражаты есебінен сатып алынған, "кері РЕПО" операциялары бойынша алынған бағалы қағаздардың номиналды құнын есепке алу үшін жекелеген қосалқы шот ашумен)
-------	------	---

8-тарау. Инвестициялық кірісті қалыптастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі

48. Зейнетақы активтерінен Қорға тиесілі комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт	845 09	"Басқа да шығыстар"
Кт	684 62	"Зейнетақы активтерінен есептелген комиссиялық сыйақы".

49. Инвестициялық кірістен Қорға тиесілі комиссиялық сыйақыны есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

комиссиялық сыйақының бұрын есептелген теріс мәні шегіндегі сомаға:

Дт 845 09 "Басқа да шығыстар"
Кт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек"

комиссиялық сыйақының бұрын есептелген теріс мәнінен асатын сомаға:

Дт 845 09 "Басқа да шығыстар"
Кт 684 61 "Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық сыйақылар".

Ескерту. 49-тармақ жаңа редакцияда - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

49-1. Кезең үшін Қорға тиесілі комиссиялық сыйақының теріс мәніне әкелген инвестициялық кірістің теріс мәні туындаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

бұрын есептелген, бірақ төленбеген комиссиялық сыйақы шегіндегі сомаға:

Дт 684 61 "Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық сыйақылар"

Кт 845 09 "Басқа да шығыстар",

бұрын есептелген, бірақ төленбеген комиссиялық сыйақыдан асатын сомаға:

Дт 334 11 "Басқа дебиторлық берешек"
Кт 845 09 "Басқа да шығыстар".

Ескерту. 49-1-тармақпен толықтырылды - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2007.08.27. N 96 (қолданысқа енгізілу тәртібін 2-тармақтан қараңыз) Қаулысымен.

50. Қор инвестициялық кірісті қалыптастыру бойынша мынадай бухгалтерлік жазбаларды жүзеге асырады:

қолдағы бар кірістер сомасына:

Дт	723	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан кірістер";
	724 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер",
	724 03	"Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер",
	724 05	"Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясына байланысты кірістер",
	724 23	"Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер",
	724 24	"Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер".
	724 28	"Сыйақы алумен байланысты басқа да кірістер",
	725 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер",
	727 01	"Қымбат металдарды сатып алудан-сатудан кірістер";
	727 03	"Саудаға арналған бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған іске асырылмаған кірістер",
	727 04	"Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған кірістер";
Кт	571	"Жиынтық кіріс (зиян)";

қолдағы бар шығыстар сомасына:

Дт	571	"Жиынтық кіріс (зиян)";
Кт	831 01	"Сатып алынған бағалы қағаздар сыйлықақыны амортизациялауға байланысты шығыстар".
	843	"Инвестицияларды, қаржы инвестицияларын шығынға жазудан шығыстар"
	844 01	"Шетел валютасын қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар",
	845 01	"Қымбат металдарды сатып алудан-сатудан шығыстар";
	845 03	"Саудаға арналған бағалы қағаздардың құнын өзгертуден болған іске асырылмаған шығыстар",
	845 04	"Қымбат металдарды қайта бағалаудан іске асырылмаған шығыстар";
	845 09	"Басқа да шығыстар"

51. Таза инвестициялық кірісті салымшылардың (алушылардың) жеке зейнетақы шоттарына есептеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

"Жиынтық кіріс (зиян)" 571 шоты бойынша кредиттік қалдық сомасы болған кезде:

Дт	571	"Жиынтық кіріс (зиян)";
Кт	687 61	"Жеке зейнетақы шоттарына жинақталған зейнетақы қаражаты".

"Жиынтық кіріс (зиян)" 571 шоты бойынша дебеттік қалдық сомасы болған кезде:

Дт	687 61	"Жеке зейнетақы шоттарына жинақталған зейнетақы қаражаты"
----	--------	---

Кт	571	"Жиынтық кіріс (зиян)".
----	-----	-------------------------

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК